

δρου πλάτης τοῦ Ὑμηττοῦ. Τὸν κόπον τῶν ποδῶν ἀμείβει γενναίως ἡ ἐντρύφησις τῆς ὀράσεως εἰς θέαμα, τοῦ ὁποῦ αὐξάνουσι τὰ θέλγητρα ἐφ' ὅσον τις ἀναβαίνει. Ἡ ἴδρουσις τῆς μονῆς ταύτης, ἀνάγεται εἰς τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα καὶ ἡ ὄψις αὐτῆς, ὡς πάντων τῶν μεσαιωνικῶν μοναστηρίων, μετέχει τῆς τοῦ φρουρίου. Ὅταν ἐπεσκέφθημεν αὐτὴν ἑνὴν πρώτην φοράν πρὸ τριακονταετίας ἦτο μὲν ἡδη ἐν συνόλῳ ἡρειπωμένη, ἀλλ' ἀπέμενεν ἀκόμη σειρὰ κελλίων κατοικησίμων καὶ κατοικημένων. Σήμερον ἡρειπώθησαν καὶ ταῦτα καὶ δὲν ἀπομένουν παρὰ ἄστεγοι τοῖχοι. Οὐδ' εἶναι μικροτέρα ἢ ζημία τῆς ἀραιώσεως τοῦ παρακειμένου δάσους, τοῦ ὁποῦ ἀπέμειναν μόνον αἱ ἐλαῖαι. Τὸ δάσος τοῦτο δὲν ἦτο μὲν ἐκτεταμένον, ἀλλ' ἦτο τὸ μόνον ἐκ τῶν ὄσων εἶδον εἰς τὰ περίχωρα τῆς Ἀττικῆς, τὸ παρέχον τὴν δυσεύρετον παρ' ἡμῖν ἀπόλαυσιν περιπάτου ἢ ἀναπαύσεως ὑπὸ τὸν πράσινον θόλον ὑψηλῶν δένδρων. Πρὸς ἐκτίμησιν τοῦ μεγέθους τῆς ζημίας ἀρκεῖ τις ν' ἀναλογισθῇ ὅτι χρήματα μόνον χρειάζονται πρὸς οἰκοδομὴν ἐντὸς δύο ἢ τριῶν ἐτῶν ὅσον δῆποτε μεγαλοπρεποῦς λιθίνου θόλου, ἐνῶ ἀπαιτεῖται παρέλευσις ὀλοκλήρου αἰῶνος ὅπως ἀνέλθωσι τὰ δένδρα εἰς ὕψος ἰκανὸν νὰ σχηματίσωσι τοιοῦτον. Περὶ τούτου ὁμως ὀλίγον φροντίζουσιν οἱ μὴ διακρινόμενοι βεβαίως ἐπὶ ἀλσοφιλίᾳ Ἀθηναῖοι.

[Ἡ ἐν Καισαριανῇ τεκνοδότειρα βρύσις...]

Καθὼς πολλὰ τῆς Δύσεως μεσαιωνικὰ μοναστήρια, εἶχε καὶ ἡ Καισαριανῆ πηγὴν, τῆς ὁποίας τὸ νερόν, πινόμενον ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἐκεῖ ὅπου ἀναβλύζει, εἶχε τὴν ιδιότητα νὰ μεταβάλλῃ εἰς μητέρας τὰς στεῖρας. Ἀθυρόστομοι τινες Φράγκοι χρονογράφοι δὲν ἠδέσθησαν νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι αἱ πηγαὶ αὗται ἀπώλεσαν τὴν θαυματουργὸν αὐτῶν δύναμιν μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν μονῶν καὶ τὴν ἀπέλευσιν τῶν καλογήρων. Καθ' ὅσον ὁμως ἀφορᾷ τὴν ἐν Καισαριανῇ τεκνοδότειραν βρύσιν, τὸ ζήτημα δὲν φαίνεται δεκτικὸν ἀσφαλοῦς λύσεως, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἔπαυσαν μεταβαίνουσαι ἐκεῖ τὸ θέρος αἱ Ἀθηναῖαι. Ὅπως τῶν ἄλλων περιχώρων αἱ ἐξοχαί, οὕτω ἐγκατελείφθη, ἀπὸ τριακονταετίας ἤδη καὶ ἡ Καισαριανῆ. Ἀδίκως πιστεύομεν, διότι ἦτο ἐξ ὄλων ἢ ἐξοχικωτέρα. Μόνον εἰς αὐτὴν δὲν ἠναγκάζετό τις νὰ μείνῃ κατάκλειστος μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἀλλ' ἠδύνατο καὶ ἐν ὥρᾳ μεσημβρίας νὰ περιδιαβάσῃ ὑπὸ τὸ ἡμίφως τῶν ἀκτίνων, αἵτινες εἰσέδυσον ἡραιωμένα καὶ πραεῖα διὰ τοῦ πυκνοῦ κοσκίνου τῶν φυλλωμάτων. Οὐδ' ἦτο ὀλιγώτερον ποιητικὴ ἢ μετὰ τὸ δεῖπνον ἀνάπαυσις ἐπὶ τοῦ ἄκρου δώματος τῆς μονῆς, ὅταν ἡ σελήνη ἐπρόβαλλε μεγάλη καὶ κατακόκκινη ὀπισθεν βυζαντινῆς καμάρας ἢ περιέλουε μεσουρανοῦσα διὰ τοῦ λευκοῦ αὐτῆς φωτὸς τὰ ἐρείπια καὶ τὰ δένδρα. Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προστεθῇ ὅτι δὲν ἦτο ὅλως ματαία ἡ ἐλπὶς νὰ ἴδῃ τις προβάλλουσαν αἰφνιδίως ἐκ τινος κελλίου ἀξιέραστον Ἀθηναίαν, ἐλθοῦσαν νὰ ζητήσῃ εἰς τὴν Καισαριανῆν πρόσκαιρον ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὸν καύσωνα, τὸν κονιορτόν, τὸ βάρος τῶν οἰκιακῶν φροντίδων, τὴν ἐνόχλησιν τῶν κοσμικῶν ὑποχρεώσεων ἢ καὶ τὴν πεζότητα τοῦ συζυγικοῦ βίου.

[Ἡ πλουτοκρατικὴ οδὸς Κηφισίας]

Οἱ λεγόμενοι Ἀμπελόκηποι οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ συνέχεια τῆς πλουτοκρατικῆς οδοῦ Κηφισίας, ἀποτελούμενοι ἐξ ἡμισείας δωδεκάδος νεοδημίων οἰκιῶν μὲ ἀξιώσεις τεκτονικῆς ἰδιορρυθμίας καὶ κήπους εὐανθεῖς καὶ καλοκτενισμένους, οὐδὲν ὁμως ἔχοντας τὸ ἐξοχικόν, διὰ τὸν λόγον ὅτι τὰ δένδρα δὲν δύνανται διὰ χρημάτων ν' αὐτοσχεδιασθῶσιν, ὅπως τὰ ἐλβετικὰ καταλύματα καὶ οἱ μεσαιωνικοὶ πυργίσκοι, καὶ μόνον οἱ ἀπόγονοι τοῦ νεοπλούτου θὰ εὐτυχίσωσιν ἡμέραν τινὰ ν' ἀναπαυθῶσιν ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν ὑπὸ τοῦ γενάρ-

χου των φυτευθέντων. Μεταξὺ τῶν ἐπαύλεων τούτων διακρίνεται ἡ τοῦ κ. Θῶν, τοῦ προικίσαντος ἰδίᾳ δαπάνη καὶ διὰ κομποῦ ναῖσκου τὸ χωρίον. Προστάτης ὦν τῆς καλλιτεχνίας, εὐηρεστήθη νὰ μεταβάλη τὸν κήπον εἰς ἔκθεσιν τῶν προϊόντων τῆς συγχρόνου ἡμῶν γλυπτικῆς. Ἀπέχοντες ν' ἀποφανθῶμεν περὶ τῆς ἀξίας τῶν καλλιτεχνημάτων τούτων, ἀρκοῦμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ πυκνότης τῶν λευκαζόντων μεταξὺ τῆς χλόης μαρμάρων καὶ ἡ γειτνίασις τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας μεταδίδουσιν εἰς τὸν εὐθαλῆ τοῦτον κήπον ὄψιν τινὰ κοιμητηρίου.

Δὲν εἴμεθα πολὺ βέβαιοι ἂν δύναται τὸ Δαφνίον νὰ περιληφθῆ μετὰ τῶν Ἀθηναϊκῶν ἐξοχῶν, διὰ τὸν λόγον ὅτι εἶναι ἀκατοίκητον. Ἄξιον λόγου οἰκοδόμημα ὑπάρχει ἔν μόνον, τὸ Δρομοκαίτειον Φρενοκομεῖον, ὑφούμενον ἐν μέσῳ ἐρημίας. Πρὸ εἴκοσι περίπου ἐτῶν ὑπῆρχε σχέδιόν τι συνοικισμοῦ καὶ εἶχον ἀποκτήσει ἀξίαν τινὰ αἱ παράλιοι ἐκτάσεις. Ἐκεῖ εἶχε συστηθῆ καὶ τὸ μόνον ἐν Ἑλλάδι ὄστρειδοτροφεῖον. Πάντα ὅμως τὰ σχέδια ταῦτα συνετάφησαν μετὰ τοῦ ἀποθανόντος ἐπιχειρηματίου καί, ὡς ἔχουσι σήμερον τὰ πράγματα, δὲν φαίνονται προωρισμένα νὰ ἐκταφῶσι προσεχῶς. Τὸ Δαφνίον, ἂν καὶ ἄξιον καλλιτέρας τύχης, ἀπομένει οὕτω, ἀπλοῦς τόπος ἐκδρομῆς, ἐπισκέψεως τοῦ μεσαιωνικοῦ ναῖσκου καὶ προγεύματος παρὰ τὴν ὄχθην τῆς θαλάσσης κατὰ τὰς εὐηλίους ἐκεῖνας χειμερινὰς ἡμέρας, αἵτινες εἶναι τὸ κάλλιστον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους δῶρημα τοῦ Θεοῦ. ✓

[Ο γέρων πλάτανος κύπτων ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ηλικίας]

Ἡ Κηφισιά, ἀφοῦ κατέστη εὐπρόσιτος διὰ τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἀπέκτησεν εὐρωπαϊκὸν ξενοδοχεῖον δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἡ ἱκανωτέρα νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἐξοχικὰς ὀρέξεις τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης. Οὐδ' αὕτη ὅμως προώδευσε πολὺ. Κατὰ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας τοῦ θέρους μεταβαίνουνσιν ἀθηναϊκαὶ τινες οἰκογένειαι νὰ γευματίσωσιν ἐν ὑπαίθρῳ, ἀλλ' αἱ διερχόμεναι ἐκεῖ τὸ θέρος εἶναι ὀλιγώτεραι τῶν πρὸ εἰκοσαετίας, οὐδ' ἐπικρατεῖ πλέον μεταξὺ αὐτῶν οἷα πρὶν ἐξοχικὴ οἰκειότης. Τὸ δεῖπνον εἰς τὸ table d'hôte

Το Κεφαλᾶρι, στὴν Κηφισιά. Ἐπιστολικὸ δελτάριο. Ἐθνικὸ Ἱστορικὸ Μουσεῖο, Φωτογραφικὸ Ἀρχειο.

ΚΕΦΑΛΑΡΙ (ΚΗΦΙΣΣΙΑ)

Α. Π. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Kephalaria (Kiphissia)

καὶ ὁ περίπατος ἐφ' ἀμάξης διεδέχθησαν τὰ γεύματα ἐπὶ τοῦ χόρτου καὶ τὰς εὐθύμους ὀνηλασίας. Καὶ αὐτὸς ὁ γέρον πλάτανος φαίνεται κύπτων ὑπὸ τὸ βῆρος τῆς ἡλικίας. Ἡ κόμη του ἠραιώθη καὶ οἱ κλάδοι του ἔχουσιν ἀνάγκην τοῦ στηρίγματος πασσάλων. Οὗτος ἦτο τὸ μόνον ἴσως ἄξιον λόγου δένδρον τῆς Ἀττικῆς καὶ δὲν ἀφίνει δυστυχῶς ἀπόγονον κανένα.

[Νέον Φάληρον – τὸ Ξύλινον θέατρον]

Τὸ δὲ Νέον Φάληρον πάντες γνωρίζουσι τί εἶναι. Εἶδος διαδρόμου πεντήκοντα περίπου βημάτων πλάτους καὶ πεντακοσίων μήκους, ὀριζόμενος ἀπὸ τὸ ἓν μέρος ὑπὸ θαλάσσης καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ὑπὸ ἐνὸς κηφαρίου ραχιτικῶν δενδρυλίων καὶ ἐνὸς ξυλίνου θεάτρου. Χάρις ὅμως εἰς τὴν συνδρομὴν ἐξαιρετικῶς εὐνοϊκῶν περιστάσεων, ἡ ἐπιτυχία τοῦ τοιοῦτου ἰδρύματος ὑπερέβη πᾶσαν ἐλπίδα. Τοῦτο ἦτο ὁ πρῶτος συνδεθεὶς μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ σιδηροδρόμου τόπος λουτρῶν καὶ συνάμα διασκεδάσεως. Ἐκεῖ κατὰ πρῶτον ἐθάμβωσε τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς τῶν Ἑλλήνων τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ ἰδρυτῆς τοῦ συνοικισμοῦ αἰοίδιμος Κεχαγιᾶς ἤγειρε παρὰ τὴν θάλασσαν μέγαρον, ὅπου συνεκάλει τὸ ἀνθόγαλα τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας εἰς ἀλησμόνητους μεταμεσημβρινὰς πανηγύρεις, αἵτινες ἐσυνέχιζον τῆς Ἀπόκρεω τὰς ἐσπερίδας. Τὸ θερινὸν ἰταλικὸν θέατρον τοῦ πρῶτου ἔτους ἔτυχε κ' ἐκεῖνο νὰ ἦναι, ὡς ἐκ τῆς ἐπιτυχοῦς συγκροτήσεως τοῦ θιάσου, τὸ ἄριστον τῶν ὅσα ἠτύχησαν νὰ ἴδωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ εἰσιτήριον εἰς αὐτὸ παρείχeto ὡς εἰκοσάλεπτον παράρτημα τοῦ σιδηροδρομικοῦ. Οἱ νεωτερισμοὶ οὗτοι ἦσαν βεβαίως ὑπεραρχοῦντες ὅπως ἐλύσωσι τοὺς ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων φημιζομένους διὰ τὸ φιλόκαινον αὐτῶν Ἀθηναίους. Τὸ συνωθούμενον κατὰ τὰς θερινὰς ἐσπέρας ἐπὶ τῆς ἀμμώδους παραλίας πλῆθος ἦτο τοσοῦτον, ὥστε πλειστάκις συνέβαινε νὰ παρατείνεται μέχρι τῆς τρίτης πρωϊνῆς ὥρας ἢ δι' ἐκτάκτων συρμῶν ἐπάνοδος αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας. Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον παντὸς

Δαφνί. Τὸ Μοναστήρι. Ἀπὸ τὸ βιβλίον: Théodore du Moncel, *Excursion par terre d' Athènes...*, Παρίσι 1845. Γενόδειος Βιβλιοθήκη.

ἄλλου συντελέσαν εἰς τὴν ταχίστην πρόοδον τοῦ συνοικισμοῦ ἦτο ἡ κερδοσκοπία. Τὸ ἀπὸ μακρᾶς σειρᾶς ἐτῶν συσσωρευόμενον ἀποταμίευμα τῶν οἰκονομιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὸ μὴ ἐκμυζηθὲν ἀκόμη ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων κερδοσκοπῶν, ἦτο τότε σημαντικὸν καὶ ἡ τοποθέτησις αὐτοῦ εἰς φαληρικὰ γήπεδα ἐφαίνετο οὐ μόνον ἀσφαλῆς ἀλλὰ καὶ ἐπικερδεστάτη. Αἱ πρὶν ἀνὰ στρέμμα πωλούμεναι ἀμμοσκεπεῖς ἐκτάσεις διηρέθησαν εἰς οἰκόπεδα, τῶν ὁποίων ἡ τιμὴ ἀνῆλθε τάχιστα χάρις εἰς τὴν κερδοσκοπίαν, μέχρι τῶν πενήκοντα παρὰ τὴν θάλασσαν δραχμῶν. Οἱ ὠφεληθέντες ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν γηπέδων διέθετον μέρος τοῦ κέρδους εἰς ἀνέγερσιν κομψῆς οἰκίας καὶ τούτους ἔσπευσαν νὰ μιμηθῶσι τόσοι ἄλλοι ὥστε μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τοῦ ἀλιπέδου, ἤρχισαν νὰ κτίζωνται ἄλλα οἰκήματα ἀπὸ τῶν προπόδων μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ παρὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ βραχώδους λόφου. Ἡ τοιαύτη φαληρομανία διήρκεσεν ὅσον αἱ μανίαι, ἀπέμειναν ὅμως αἱ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς οἰκοδομηθεῖσαι πολυάριθμοι οἰκίαι καὶ πλὴν αὐτῶν ἡ ἕξις ἱκανοῦ ἀριθμοῦ Ἀθηναίων νὰ μεταβαίνωσιν ἐκεῖ νὰ λούωνται, ν' ἀναπνέωσιν θαλασσίαν αὔραν, ν' ἀκροῶνται γαλλικὰ κωμειδύλλια ἢ τὴν μουσικὴν τῶν ξένων πολεμικῶν πλοίων, νὰ ἐπιδεικνύωσι τὰς θερινὰς αὐτῶν ἐνδυμασίας καὶ νὰ ἐρωτολογῶσιν ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἠλεκτρικῶν λαμπτήρων, πράγματα τὰ ὁποῖα προτιμῶσι κατὰ πολὺ τῶν ἀπολαύσεων τοῦ ἀγροτικοῦ βίου.

Κωνσταντῖνος Βολανάκης, Ἀκτὴ Φαλήρου, π. 1885. Ελαιογραφία. Συλλογὴ Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.

